

ІНШОМОВНА СПРОМОЖНІСТЬ ОСОБИ ПРИ ВСТУПІ НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ В УКРАЇНІ: ПОВИННА БУТИ ОБОВ'ЯЗКОВОЮ УМОВОЮ АБО Ж ТІЛЬКИ ЗАХОЧУВАТИСЯ?

Коломоєць Тетяна Олександрівна

*доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України,
член-кореспондент НАПрН України, декан юридичного факультету
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

В умовах істотної активізації ресурсу держави щодо реалізації євроінтеграційних прагнень як векторів подальшого її розвитку, навіть не зважаючи на складні реалії, зумовлені зовнішньою збройною агресією проти України, проблематика формування «якісного» кадрового контингенту державних службовців, які б забезпечили практичну реалізацію всіх необхідних програм, планів, вчинення обов'язкових дій, не тільки не втрачає актуальності, а навпаки «загострюється», й в т.ч. й щодо потреби забезпечення іншомовної спроможності таких службовців для вирішення визначених завдань. Отже, аналізується питання формування «якісно нового» кадрового ресурсу державної служби, спроможного забезпечити реалізацію євроінтеграційних прагнень держави, працювати із «зовнішніми» партнерами без витрачання додаткових бюджетних витрат й задля досягнення максимальної результативності у служінні публічним інтересам. Виклики воєнного стану, які зумовили об'єктивну потребу державним службовцям у професійній діяльності опрацьовувати значну кількість актів міжнародного права, європейського та зарубіжного законодавства, практики його застосування, підготовки проєктів процедурних документів для подання їх до міжнародних інституцій з метою забезпечення захисту інтересів держави, громадян України, які постраждали внаслідок агресії, співпраці з іноземними колегами стосовно фіксації протиправних діянь агресора на території України для формування доказової бази для вирішення питань притягнення до відповідальності винних осіб й відшкодування шкоди потерпілим особам тощо, істотно актуалізували іншомовну спроможність державних службовців як умову ефективного вирішення сформульованих для них завдань, для здійснення професійної діяльності. Отже, держава має потребу в іншомовно спроможних

державних службовцях, зумовлення якої, у свою чергу, передбачає концентрацію зусиль у двох умовно виділених напрямках нормотворчості та правозастосування.

З огляду на те, що під час війни з'явився блок завдань, пов'язаних із «зовнішнім» елементом у професійній діяльності державних службовців, й вирішення їх передбачає реальну активність їх в умовах сьогодення, цілком логічною вбачається активізація нормотворчої діяльності держави, зорієнтована на підвищення рівня іншомовної спроможності державних службовців, які вже займають посади державної служби різних категорій, створення необхідних умов для їх навчання, стажування. За словами Н. Алюшиної, голови НАДС України, «до кінця 2023 року більше 40% державних службовців мають володіти англійською мовою на рівні не нижче B1». Тим більше, що для цього створені всі належні умови, а саме: реалізується Проєкт Eng4PublicService з безоплатного вивчення державними службовцями англійської мови, іншомовну підготовку визнано як складову професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників, заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад (Постанова КМУ від 30.12.2022 року № 1494), а також виокремлено як різновид пріоритетного (тематичного) напрямку підвищення кваліфікації за загальними (сертифікатними) та короткостроковими програмами у 2023 році (Наказ НАДС України від 20.02.2023 року № 22-23) й навіть погоджено різновиди таких програм (Наказ НАДС України від 21.03.2023 № 39-23). Аналіз плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затверджений розпорядженням КМУ від 14.03.2023 року № 221-р, дозволяє стверджувати, що заплановано системне навчання державних службовців щодо підвищення рівня їх іншомовної підготовки, в т.ч. й у поєднанні із навчальними поїздками, стажуваннями, для забезпечення всіх передумов ефективної їх професійної діяльності в новітніх умовах.

Погоджуючись із тим, що держава концентрує достатньо зусиль для підвищення рівня іншомовних компетентностей державних службовців, розраховуючи на вирішення ними тих завдань, які вимагає від них служіння публічним інтересам. Водночас, варто зазначити й те, що відповідний процес вимагає часу для того, щоб рівень іншомовної спроможності державних службовців був релевантним вимогам сьогодення. Вирішуючи «кадрове питання майбутнього» й у незначній мірі «аналог сьогодення» (з огляду на рівень підготовки державних службовців), держава все ж таки має паралельно й змінити правові засади допуску особи до державної служби, передбачивши «фільтр» іншомовної спроможності її, тим самим формуючи «якісний» кадровий

ресурс державної служби «з нуля». Отже, внесення змін до законодавства про державну службу дозволить під час конкурсної процедури з'ясувати рівень іншомовної спроможності особи і, у разі успішного проходження процедури вступу, особа відразу ж може долучитися до вирішення завдань «з іноземним елементом». Це передбачає: а) внесення змін до законодавства про державну службу, із закріпленням в якості обов'язкової умови вільного володіння іноземною мовою-офіційною мовою РС; б) визначення рівня іншомовної спроможності передбачити під час процедури тестового випробування як складового етапу конкурсного відбору в цілому; в) тестове випробування для з'ясування рівня іншомовної підготовки особи здійснювати за процедурою, яка вже впродовж тривалого часу здійснюється, щодо осіб, які претендують на посади державної служби категорії «А», оскільки законодавством передбачено для них наявність іншомовних компетентностей з однієї із офіційних мов РС; г) підвищення (вдосконалення) рівня іншомовних компетентностей передбачити як складову професійного навчання, підвищення кваліфікації державних службовців, які здійснюються ними впродовж всього періоду перебування на державній службі; д) під час щорічного оцінювання результатів діяльності державних службовців передбачити й оцінювання рівня (в т.ч. й вдосконалення) їх іншомовної спроможності, із наслідками (результатами) такого оцінювання.

Отже, запит держави на формування «якісного» кадрового ресурсу державної служби, спроможного вирішити питання сьогодення в умовах правового режиму воєнного стану та втілити у життя програмні результати євроінтеграційних прагнень, з необхідністю вимагають імперативності у фіксації іншомовної спроможності як обов'язкової умови допуску особи до державної служби, із одночасною поточною нормотворчістю щодо закріплення засад набуття такої спроможності державними службовцями під час свого служіння публічним інтересам, з «фільтрацією» результатів такої підготовки, а отже паралельним «якісним» оновленням наявного кадрового контингенту державної служби.